

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Magjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyéni lakok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Helyközi telefon 15. sz. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

B E T E G H P Á L

LAPTULAJDOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sor a K. D. lak előre fizetendő. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és klóring 10,189. szám

Magyar pelikánok.

Omladozó kálomista templomok kapuit őrzi még itt és amott a pelikán. A kőfaragómunka kezdetleges; a felhasított kebelből csorgó vérnek a színét is elmosta immár az idő. Iskolák tankönyveiben sem szerepel többé ez a rege, de azért nincs az elfelejtve. Még mindig vannak hívői annak, hogy egy nagy madár a saját kebelét hasítja fel, hogy táplálhassa az ő kicsinyeit. A mikor világszerte kipusztul ez a valótlan, de nagyon szép és igazi emberi rege, megmarad annak a hite és emléke ennek az országnak a gondolkodó és érző szíveiben, valamint elméjében, mert nincs nép, nincs ország, a hol a pelikánról szóló hit annyira az ország történetével függne össze, mint épen nálunk.

Ebben az országban, a mit annyira szeretnek a legridegebb önzés televény földjének kikiáltani, nagyon sok volt a pelikán. A negyvennyolcas átalakulás addig, a míg az vérbe nem ment, szintén egy neme volt a pelikánságnak. A magyar nemesség minden kényszerítő hatalom nélkül vette be az alkotmány sáncaiba a jogtalan népet, nálunk szó sem volt olyan elementáris hatással dolgozó kényszerrel, a minő a francia forradalmat kitörésre, később eredményre vitte, de még arról sem volt szó, a mi egész Európában megindította a küzdelmet a népjogokért. A magyar uralkodó osztály vitte a legkövetkezősebben végig a demokrácia uralomra juttatását a gyakorlatban úgy, a mint a doktrína annak az utját kitűzte. Ez az ut az, hogy nem a követelkezés, hanem a lemondás adja meg igazi alkotó elemét a demokráciának, a mely csak akkor igazán termékeny, ha nem a kieroszakolás ágyában fogan és eredményeit nem abból szüli meg.

Igy került gyakorlati alkalmazásba a magyar közéletben a pelikán-politika, a mely megvértzi magát, hogy táplálhassa az övét. Így örököltük ezt át a mi őseinktől és így alkalmazzuk még most is végig nemzeti életünk egész vonalán. Táplálunk, belőlünk táplálkozni engedünk existenciákat, a melyekről azt hisszük, hogy a mi testünkbeli való test, a mi vérünkbeli való vér...

Ennek a pelikán-politikának egyik szülőtte az, hogy Magyarország valamennyi vármegyéje,

valamennyi városa mindennap meghasogatja a maga mellét, hogy abból táplálót vért eressen a főváros mesterséges tenyésztésére és annak a tultengésére. A becsületével, földjével, annak ősi erejével, valamint a hozzátartozó emberi munka ráfordításával termelő magyar föld begörnyedt a legmagasabb nemzetközi áramlat szolgálatába, a csak fantomjaiban létező pénz és indusztriális gazdálkodás délibábjait táplálja a vidék, felszállítva oda ragyogást, fényt; ide lennt hagyva nyomort és tengődést. A fő- és székváros intéző és abból sem munkájokkal, sem képességükkel arányban nem álló hasznot húzó urai látván, hogy a vidéki pelikánok még mindig abban a hitben vannak, hogy ez a főváros megtestesíti gróf Széchenyi István és gróf Andrássy Gyula eszméit az igazi magyar fővárosról, az ország igazi szívéből, már szinte intézményesen kezdték arról gondoskodni, hogy ennek a nemzetközi kurzusban tova robogó, fényes, de teljesen megromlott szekere elé fogják az összes vármegyéket, valamennyi várost.

Ez a hajtás azonban most megakadt. A főváros által összehívott drágasági értekezlet a bizonyága ennek. Itt felvonult a főváros a maga elméleteivel, a maga inkább lármás, mint tudásban, képességben súlyos embereivel. Azzal a határozott céllal, hogy a lehetőleg leghamisabb elméleteknek szerzzen gyakorlati megsulyozást és ott alakíttassék ki olyan közvélemény, a mely egyszerre és végképpen megsemmisítsen minden érdekvédelmet a magyar föld és az ahhoz kötött nép szerzett jogainak a fenntartására. Hát ez nem sikerült. A városok jelentékeny részben elmaradtak, az ott elhangzott felszólalások egész meztelenre vetköztették a főváros vezetőinek terveit és megalakult a helyzet olyanképpen, hogy a vidék élő és eleven erejéből táplálkozó főváros hatalmas visszautasításban részesült, semmiféle argumentum nem produkáltván a mellett, hogy a vidék a hus és a drágaság kérdésében a fővárosnak legyen a pelikánja.

De hát kérdezzük, van-e ok arra, hogy a vidék ezentúl bármely kérdésben magát és a maga jogos érdekeit a fővárosnak feláldozza? Határozottan megállapíthatjuk, hogy nincs. Eleget kapott az országtól a főváros

eddig, most immár a vidék jogainak és érdekeinek az érvényesítése kell, hogy következék, mert ez az ország igaz érdeke...

— **A tanár munkája.** A Budapesti Tanári Kör a közönség számára az idei tanévben nyilvános előadásokat rendez. Ezeknek az előadásoknak elseje most volt a régi műgyetem kertjében levő előadó teremben. Előadó Alexander Bernát volt, a ki a tanár munkájáról tartott felolvasást. A megjelent nagy és díszes közönséget Gaál Mózes, a Budapesti Tanári Kör elnöke üdvözölte, kifejtve azt, hogy ezekből az előadásokból a szülők és a tanárság közti viszony melegségét és szorosabbá válását reméli. Alexander Bernát egyetemi tanár a tanár munkájáról szóló előadásában először a kétféle iskola és a kétféle tanárság közti különbséget fejtegette. Szerinte van oktató és nevelő-iskola és a kettőnek megfelelő oktató és nevelő tanári munka. A két iskolafaj közt az a különbség, hogy az egyik csak tanít, ez a régebbi módszer, a másik nevel is, ez a modern iskola. Tanítani könnyebb, mint nevelni, de az még nem baj, ha a tanár csak tanít, de igen sokszor rosszul tanít. A tanítást az iskola mechanizálja. Ez a mechanizálás tette szükséges rosszá az iskolát, ahol a tanulót kényszeríteni kell a tanulásra. Ma már az iskola nemcsak tanítani, hanem tanítva nevelni is akar. Bár frázisnak tetszik igen sokak előtt, a mai tanárok tényleg gondolkodásra akarják tanítani a tanulókat. Azt akarja a modern iskola, hogy a tanulók maguk dolgozzanak, hogy aktív részesei legyenek a tanulásnak. Nem az a fontos, hogy a gyermek tanuljon valamit, hanem az hogy hogyan tanulja, hogyan szerzi meg az anyagot és hogyan használja fel azt. Ez természetesen nem olyan kényelmes, mint a régebbi módszer. A tanár nem maradhat annyira elkülönítve a tanulótól, mint eddig, tanítványá kell átalakulnia és részt kell vennie a tanuló percipiálásában. Ezt a módszert a világ egyik legnagyobb tanítómestere: Sokrates mutatta meg. A tanítványnak meg kell mutatni azt az utat, amelyen mennie és azt a célt, a melyre törekednie kell. De ezt nem lehet aktívszerűen elintézni. Ide egész ember kell, aki lelkét önti munkájába. Ahhoz azonban, hogy egész szívvel dolgozzék egy tanár, méltányos és igazságos bánásmódra van szüksége. Ezt pedig ma még nem kapta meg. A tanárképzés ugyan megfelelő hazánkban, de a már diplomás tanár helyzete nagyon rossz. A tanári érdemet nem tekintik érdemnek és a protekciónak olyan nagy tere van, hogy egy hároméves

tanárt tesznek meg igazgatónak egy nagy tanári testület elére. A tanárság nem fog amerikázni, mert sokkal jobban szereti hivatását, de a megsértett tanár még sem tud úgy tanítani, mint azelőtt. Kell, hogy a tanárság sérelmeit igaz valójukban megismerjék a társadalom összes rétegei, hogy ők is segítsék abban a nehéz munkában, amit a magyar állam érdekében végeznek.

A tetszészajtól gyakran megszakított előadás végén a közönség ovációban részesítette Alexander Bernátot, akinek a tanári kör részéről Gaál Mózes köszönte meg a közreműködést.

Fizetésrendezés sorsjegyekölcsönnel.

A köztörvényhatóságok, városok, községek, vagy egyházak ingatlan vagyona az illetékes tényezők elhatározása folytán, hasonlóképpen állami megváltás alá lesznek bocsáthatók, mely ingatlan vagyon hecsára államvagyon szolgáltatása által nyerne kielégítést, mely sorsjegyek jövedelme felett az illetékes jogosult tényezők szabadon rendelkeznek, ezen felül pedig az állam fogja fedezni mindazon szükségleteket, amelyek fedezésére az ingatlan vagyon szolgál.

Az állami alkalmazottak javadalmasa részleges fedezésére ugyancsak az államvagyon sorsjegy fordítható, mely intézkedés abban leli alapját, hogy az általános fizetés rendezési tervzetben foglalt járandóság oly méretű, hogy annak készpénzben leendő kiegyenlítésre a fedezet mindaddig nem lehet meg, míg az államvagyon sorsjegy az üzletszerű forgalmat el nem éri.

Az országgyűlési képviselő választói jogosultságnak az államvagyon sorsjegyre való fektetése célszerűnek mutatkozik, mivel ez által a sorsjegy forgalma elősegítettik, de még azért is, mivel a kötelező adófizetés megszüntével, ennek helyét az államvagyon sorsjegy fogja betölteni.

A választói jognak az államvagyon sorsjegyre fektetése által állami szempontból előnyösnek mutatkozik a választók számának a lehető legnagyobb fokra való emelése, mert ez által az állami jövedelem fog előidézteni; erre való tekintettel, a választójog terén minden egyes államvagyon sorsjegynek az érvényesülése lehetővé teendő, ami akképp lesz elérhető, ha minden egyes választónak annyi szavazati jog engedélyeztetik, a hány darab államvagyon sorsjegy birtokosa, ennek ismét szükségszerű folyamánya az, hogy a választói jog a tényleges szolgálatban álló haderő tagjaira és a nőkre is kiterjesztessék. Tekintettel továbbá arra, hogy ezen intézkedések által a választók száma

és a szavazatok mennyisége a jelenlegi méretet túl haladja, a választókerületek száma is felemelendő lesz. Tovább kiterjeszhető lesz a választók jogosultsága az összes választókerületekre, vagyis, hogy minden egyes választó oly joggal ruháztassék fel, amelynél fogva a képviselőjelöltkép fellepők közül annyi jelöltré adhassá le összes szavazatát, a hány választókerület megállapítva lesz, mely intézkedés által az államvagyonsorsjegyet érvényesülése elősegítve lesz.

Lehetővé fog válni az igazságügyi szervezetnek a kor követelményeinek megfelelő átalakítása.

Az államvagyonsorsjegy kibocsátása folytán az állami jövedelem minden kényszerű eszközök alkalmazása nélkül oly méretű fog lenni, amely lehetővé teszi azt, hogy minden téren a kor követelményeinek megfelelő intézkedések megtehetőek legyenek, ezen intézkedéseket tartalmazzá az általános fizetés rendezés tervezete.

A fizetés rendezés ki lesz terjeszhető azon állampolgárokra is, akik ellenleg állami alkalmazásban nem állanak, de kívánatukra állami alkalmazásba felveendők lesznek, úgy részleges állami javadalmazásban részesítendők az orvosok, ügyvédek és mérnökök is, eddigi magán gyakorlatuk épségben hagyása mellett.

Új miniszteriumok lennének szervezhetőek: a közegészségügyre, közgazgatás, munkásügy, és az államvagyonsorsjegy, hogy mindazon ügy ágazatok, melyek ezen tárcák keretében utaltatnak, a jelen kornak megfelelő elbánásban részesíthetőek legyenek.

A közoktatás terén hasonlóképp oly intézkedések lesznek életbe léptethetőek, amelyek lehetővé fogják tenni azt, hogy a művelt államok sorában a magyar államot megillető helyet elfoglalhassuk.

A munkásügy állami szervezése kihatással van: a földmivelés, ipar és kereskedelem emelésére, a meglévő anyagi erő értékesítése által.

A két műben részletesen ki van mutatva azon összeg, amely a létesítendő alkotáshoz megkívántatik, az államvagyonsorsjegy kibocsátása folytán származó jövedelemben pedig a szükségelt összeg fedezetét találja.

Tekintettel arra, hogy az államvagyonsorsjegy kibocsátása által az általános közteherviselés megszüntetve nem lesz, csak szabadságában fog állani az egyes állampolgároknak a közteherviselés alól való mentességet a megfelelő államvagyonsorsjegy vásárlása által megváltani, ennél fogva az állam eddigi jövedelmi forrásai megmaradván, a sorsjegy kibocsátása az államra kockázattal nem jár, sőt ez által oly jövedelmi forrás nyílik meg, amely az állampolgárok súlyosabb megterhelhetését nem idézi elő, következésképp a sorsjegy kibocsátása haladékos szenvedne, a jelenlegi állami alkalmazottakra az általános fizetés rendezési tervezetben foglalt javadalmazás megadható lenne, a sorsjegy kibocsátása előtt is csak a javadalmazásnak azon része, amely államvagyonsorsjegyekben találja kielégítést, jogilag lenne szolgáltatandó, tényleg azonban csak akkor, amikor a kibocsátás megtörténni fog.

Ezek volnának a két műnek kiemelt részei, ezeken kívül még köz-

jogi részei is vannak, ezekkel azonban, — azok sajátlagos természetükre való tekintettel — e helyütt most még nem foglalkoztunk.

Az ismertetett részek, — azoknak közérdekű voltára való tekintettel, — megérdemlik a velük való foglalkozást úgy az egyesek, mint a döntők tényezőik részéről, különösen a döntő feladatát fogja képezni a tervezet beható vizsgálat alá vétele, annál is inkább, mert a tervezet oly kérdéseket is felölel, amelyek napi rendre tűzésének a legrövidebb idő alatt be kell következni.

(Vége.)

Szines képek.

Amerikai szóár.

Mig nálunk a legeldugottabb helységeben is — ugyszólva — tönkre eszik-isszák ezt a merész halandót, aki valamelyes társas összejövetelt rendez és akkor sem lehet teljesen nyugodt, hogy vajjon egyik-másik hegyes nyelvű jóakarója részéről „megszólás“-nak nem lesz-e kitéve, — addig Amerikában az ilyesmi egészen másképpen történik. Különben a mindennapi életben az amerikai egyáltalán nem törődik azzal, hogy mit eszik, hiszen éppen azért eszik stewart, oat mealt (amerikai becsináltat, sült tökkel, bélelt tészta, zabot) s azt is úgy elkészítve, hogy ránézni se jó és azért issza a sokat hirdetett Ceylon-teát — melyet az angolok sehol másutt eladni s megitatni nem tudnak — nagy élvezettel. Ha estély, fogadás van egy amerikai háznál, akkor limonádét narancsvizet, egy kis édeséget, gyümölcsöt, meg Ice Creamot szolgálnak fel; csak hogy éppen tessék-lássék, mert hiszen ugy sem az a fő, hogy egyenek, igyanak, hanem a company. Az amerikai nem azt mondja, hogy mulatság, nagy vacsora volt nálam az este, hanem azt mondja, hogy company volt nála, a minthogy legtöbb esetben igaza is van, mert a kompanyn (társaságon) kívül nem is volt semmi...

Mikor a betűk harcolnak.

Az ypsilon és az i még mindig hadilában állanak egymással. Valóban már hinni kezdtük, hogy a XIX-ik századnak eme harmincéves háboruja a huszadik század eléréskor véget ért. És íme, éppen közelebb történt, hogy még a bíróság is kénytelen volt egy olyan pörrel foglalkozni, a melyben az ypsilon volt a panaszos és az i a vádlott.

Bezzeg a múlt században sokkal békeesebben és kedélyesebben intézték el az efféle mulatságos viaszályokat. Egy ilyen esetről mi is tudunk. A derék Grünstein Ábrahám a nevét Géczy-re szerette volna magyarosítani. De mert tudta, hogy a főszolgabíró hataalmas és büszke ur és őt is Géczynek hívják, tehát elment hozzá puhatolódzni. Az öreg főszolgabíró őszintén megmondotta a véleményét:

— Hát tudja, Ábrahám, én jól tudom azt, hogy maga a névmagyarosításban nyilvánuló hazafiságon kívül az alsóruhájában levő monogramra is gondol, a mikor becses nevét a G betűvel óhajtja ezentul is kezdeni. De hát lássa, mi a vármegyében sokan vagyunk Géczyek,

a kik ennek nem tudnánk őszintén örülni. Válasszon tehát más G-betűs nevet.

— Jól van, — felelé a puhatolózó — hát tessék egy jó nevet ajánlani.

— Legyen például Gicy Ábrahám.

Ábrahám feljajdult.

— De hiszen kérem, ez még nagyobb felháborodást fog kelteni. Mert a Géczyek a főszolgabíroságnál tovább nem vitték fel. De Gicy Kálmán, az egy nagy államférfi, pártvezér és pénzügyminiszter.

A főszolgabíró megnyugtatta:

— Az se baj, Ábrahám gazda. Ha majd azt fogják mondani: Adtasztedte jebije, hogy meri ez az ember a Gicy ősi nevet használni, akkor maga majd így fogja magát exkuzálni: „Kérem alásan, én a nevetem jobbról balra írom. Már pedig Gici visszafelé olvasva: Icig.“

Fülei-Szántó Lajos

† 1910. DECEMBER 9.

Fülei-Szántó Lajos m. kir. postatakarékpénztári számtanácsos pénteken, e hó 9 én reggel 56 éves korában elhalt Budapesten.

Fülei-Szántó Lajos; könyves szemekkel írjuk le most e nevet, melynek viselője igazi, valóságos vérbeli székely vala. Sokat, igen sokat vesztett benne a székelység, a székely fajszeretet, melyet kiváló írói tollal prózában és versben szüntelenül dicsőített.

Mintha Orban Balázs báró, a nagy hazafi beszélné hozzánk fajszerető lelkével, úgy hangzik felénk a Fülei-Szántó édes-bus dala:

„Bárhova vitt engem a sors,
Akármerre keltem, jártam,
A te képed, szép Székelyföld,
Mindig magam előtt láttam.
Feléd szárnyal most is vágyam,
Az én lelkem minden álma,
Mintha madár-muzsikától
Csengő tündérkertben járna...“

Folyton ide vágyott a szeretett szülőföldre és a végzet mégis úgy rendezte, hogy tőlünk messzi vidéken fejezte be pályáját, melyet oly nagy küzdelemmel futott meg.

Fülei-Szántó Lajos Székelyudvarhely született és érettségi vizsgáját is az itteni róm. kath. főgimnáziumban tette le. A papi pályára lépett és 12 évig, mint felszentelt pap szolgált az egyházat. Azután azonban kilépett a papságból, megnősült és most bánatos özvegyén kívül négy árvája is siratja.

Az irodalom terén nagy tevékenységet fejtett ki és prózai munkái, különösen a Székelyföld népeletről merített ethnográfiai és nyelvészeti cikkei több, mint két évtizeden át gyakran jelentek meg a fővárosi és erdélyrészi lapokban. 1899-ben a „Vándoruton“ és 1907-ben a „Székelyföld“ címen megjelent verses kütetei általános feltűnést keltettek. A „Székely-Udvarhely“-nek egy évtizedet meghaladó időn át volt hűséges, önzetlen munkatársa és dolgozatainak legnagyobb részét e lapban közölte.

Egész életét nagy emberszeretet és a függetlenségi eszmékhez való törhetetlen hűsége jellemezte. Temetése (szombaton) délután volt Budapesten, a Podmaniczky-u. 73. sz. gyászházból. Városunkból Dr. Macs-

kássy Ignácné vett részt a temetésén.

Nyugodjék csendesen is addig, míg beteljesedik örökös „Vágya“-a:

„Szállj messze, messze kis dalom,
És majd, ha éltalkonyom
A sir felé vezet:
Ringass el csendesen,
Szép Székelyföldemen,
Nyugodt csak ott leszek...“

HIREK.

— **Háromszoros főispán.** Gróf Haller János főispán Khuen-Héderváry miniszterelnöknél járt s kijelentette, hogy most már Maros-Vásárhely és Marostordavármegye főispánját is elfogadja. Tehát háromszoros főispán lesz a nemes gróf. Csak aztán legalább egyszeres jó egészsége legyen hozzá!

— **Előléptetés.** A király a földmivelésiügyi miniszter előterjesztésére Dr. Koós Mihály miniszteri titkár az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség agilis vezetőjét miniszteri osztálytanácsosnak nevezte ki. Dr. Koós előléptetése nem okoz meglepetést, mert azt széleskörű tevékenységével már régen kiérdemelte.

— **A tegnapi választás** eredménye a függetlenségi párt győzelmével végződött városunkban. A vármegyei törvényhatósági bizottság tagjainak Bálinth György és Daróczy Miklós érdemes polgártársainkat választották meg nagy többséggel.

— **Ugron Zoltán** — engedelmet nyervén Hédervárytól — a képviselőház pénteki ülésén Dr. Valentsik Ferenc mult számunkban közölt nagyszabású beszédére akart válaszolni és védelmébe vette a megyei közgazgatást. Dicséri azt. Tagadja, hogy a munkapárt nem dolgozik. (Élénk derültésg balfelől.) Az indemnitást pártállásnál fogva megszavazza. (Derültésg és gunyos éljenzés a baloldalon. Vizet az öregnek felkiáltások.)

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Bokor Ferenc székelyudvarhelyi lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgátornoknak nevezte ki a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvédséghez.

— **Áthelvezés.** Az igazságügyi miniszter Dr. Bozán Gyula marosvásárhelyi törvényszéki jegyzőt a székelykereszturi járásbíróshoz helyezte át.

— **Félsiker.** Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a polgári önképző és segélyező egyesület, Székelyudvarhely város polgárságának eme kulturális intézménye, a legutóbbi időben nem részesült a valóban megérdemelt támogatásban közönségünk részéről. Pedig a város polgárságának anynyira szüksége van ez egyesületre, akár csak a mindennapi kenyérre. Mult vasárnap műkedvelői színielőadással kapcsolatos táncmulatságot rendezett az egyesület: bevétele mindössze 341 K 20 fillér volt. Ezuttal nem kutatjuk az anyagi sikertelenség okát, de hinni akarjuk, hogy polgárságunk jövőre jobban összetart és végét szakítja a különböző kaszt-rendszer felburjánzásának, mely minden szép és nemes egyesülésnek pusztító férgé. Ha a polgárság önmagát és intézményeit nem becsüli, akkor másoktól sem várhatja a megbecsülést. Összetartásban van az

erő, No, d
latság erk
önzetlen m
téka általa
rján Marg
érzéssel ol
szerepét
töltötte
kedves na
pedig mint
dett. Szab
Bodrogi B
kott jártass
Gusztáv, F
jos szintén
Szinte föld
ben feleg
magas sz
Fischer F
fáradságot
önzetlen k
rendezte a
éltért erk
fél-, de va

— **A ha
adott gép
ipar fejle
lalkozókna
zésre oly
öt évre f
segélyezet
hez megf
nem f jt
nem fejth
mogatásul
ket elvonh
fejlesztése
használatr
szerződés
kárterítés
vállalkozó
szenvedő
11. 2918-**

— **Uj g
mivelésüg
megye s
Szabó I
bordosi le
tisztittel bi**

— **A t
merült es
rozatban
ügyi min
ügyekben
akkor is
egy-egy
van ugya
izben val**

— **Uj
községbe
1910. év
tahivatall
tahivatall
latot telj
tár közve
működni.
szeköttet
kelykeres
fogatu k
Az uj p
Siménfal
községke**

— **Ipa
lasztása.
az udvar
tala terü
sági me
Domoko
lyettes
tüzte k
jogosult
polgárol
gaikat r
tóság h
kat kin**

erő. No, de annál szebb volt a mulatság erkölcsi sikere. A szereplők önzetlen mu. kassága, összevágó játéka általános elismerést nyert. Flóriján Margit nehéz feladatát igazi érzéssel oldotta meg. Kovács Árpád szerepét szintén helyes felfogással töltötte be. Tamás Annuska kedves naiva volt. Almási Irénke pedig mint katonagyermek ügyeskedett. Szabó Margit, Géressi Ilonka, Bodrogi Balázs a már tőle megszokott jártassággal, Bányai Gábor, Nagy Gusztáv, Fazakas Mózes, Reich Lajos szintén jól megállották helyüket. Szinte fölöslegesnek tartjuk bővebben fejtegetni, hogy az összevágó, magas színvonalon állott előadás: Fischer Ferenc rendező érdeme, aki fáradságot nem ismerő lelkesedéssel, önzetlen buzgósággal tanította be és rendezte a darabot. Büszke lehet az elért erkölcsi eredményre, mely nem fél-, de valóban egész siker volt.

— **A hazai ipar fejlesztés céljából adott gépek.** Ha a kincstár a hazai ipar fejlesztése céljából egyes vállalkozóknak g. pet bocsát rendelkezésre oly módon, hogy tulajdonjogát öt évre fentartja azért, hogy ha a segélyezett vállalkozó a cél eléréséhez megkivárató tevékenységet ki nem j. tené, vagy bármi okból ki nem fejthető, tőle a kincstár a támogatásul használatra adott gépeket elvonhassa s azokat a hazai ipar fejlesztése céljából máshol vétethesse használatba: a kincstár a gépet a szerződés eltelte előtt is minden kártérítés nélkül vissza veheti, ha a vállalkozó elhal és vagyoni mérlege szenvedően áll. (Curia 1910. okt. 11. 2918—910.)

— **Uj gazdasági tudósító.** A földmivélsügyi miniszter Udvarhelyvármegye székelykereszturi járására Szabó Dénes róm. kath. lelkész, bordosi lakost a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **A tejhamisítás üldözése.** Fölmérült esetről kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a földmivélsügyi miniszter, hogy tejhamisítási ügyekben az ítélet közhírré tételét akkor is el kell rendelni, ha csak egy-egy marasztaló jogerős ítélet van ugyan, de annak alapjául két ízben való mintavétel szolgált.

— **Uj postahivatal.** A Siménfalva községben működő postaügynökség 1910. évi december hó 16-ával postahivatallá alakították át. Az új postahivatal teljes fel- és leadószolgálatot teljesít és a postatakarékpénztár közvetítőhivatala gyanánt is fog működni. A postahivatal postai őrszékeltetését a Kobátfalva és Székelykeresztur között közlekedő egyfogatu kocsiküldöncjártat útján nyeri. Az új postahivatal forgalmkörébe Siménfalva és Székelyszentmiklós községek osztrattak be.

— **Iparhatósági megbizottak választása.** Székelyudvarhely város és az udvarhelyi járás szolgabírói hivatala területére a jövő évi iparhatósági megbizottak választását Soó Domokos tanácsos, polgármester helyettese hó 18-án délután 3 órára tűzte ki. A mennyiben a választó jogosult kereskedő és iparos választó polgárok a kitűzött határnapon jogait nem gyakorolnák, az iparhatóság hivatalból fogja a megbizottakat kinevezni. (7060—910. k. i.)

Ne törje a fejét

azon, hogy mit vegyen karácsoni és ujévi ajándékul! E helyett látogassa meg Betegh Pál könyv-, zenemű-, papír-, író- és rajzszerkereskedését Kossuth-utca 31. sz. alatt. Itt csakis hasznos, maradandó emléktárgyakat talál. Gyönyörű díszítésű emlék-könyvek, fénykép- és levelező-lap albumok, csontkötésű imakönyvek, 101 magyar népdal énekhangra és zongorára, jegyzék-könyvek (notések), kitűnő hegedűk és felszerelések, dúsz választéku tapeta- és kreppapirosok, tinta tartók, festékek dobozokban és külső is, levélpapírok a legdivatosabb színekben, névjegyek elegáns dobozokban és több itt fel nem sorolt tárgyak kaphatók.

— **Kálvin-estély.** A székelyudvarhelyi ref. egyházközség dec. hó 11-én d. u. 5 óra kor, a ref. kollegium tornacsarnokában tartja első Kálvin-estélyét. Az estély érdekes és változatos programja a következő: 1. A gyülekezet éneke: Mint a szép híves patakra zsol. XLII. 1. vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Fındal: Előadja a ref. koll. énekkar. Rák Károly zene-tanár vezetésével. 4. Szaval. Ördög Lajos VIII. o. tanuló. 5. Felolvasást tart: Vajda Eerenc ref. lelkész esperes. 6. Hegedű szóló: előadja Kertész Béla. 7. Magyar népdal egyveleg. Előadja a ref. kollegiumi ifjúsági zenekar. 8. Szaval. Kis András VIII. o. tanuló. 9. Elnöki zárszó. 10. A gyülekezet éneke. Az estélyre a belépés ingyenes, kegyes adományok a szegény sorsu ref. tanuló részére köszönettel fogadtatnak. Az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja: A lelkész i hivatal.

— **Megbízás nélküli ügyvivő.** Megbízás nélkül csak a veszély elhárítása okából szabad beavatkozni mások ügy nek ellátásába, vagy akkor, ha olyan teljesítésről van szó, amelyre a harmadik személy kötelezve van és nem teljesít: a megbízás nélküli ügyvivő pedig köteles az érdekelte 3-adik személyt beavatkozásáról sürgős veszély esetében legalább utólag, más esetben pedig előlegesen értesíteni; a fent felsorolt eseteken kívül pedig költségei megtérítését csak akkor követelheti, ha a költelekezés a harmadik személy tulnyomó hasznára vált és ezzel gazdagodott, vagy a beavatkozást utólag jóváhagyta. (Curia 1910 szept. 28. 152—910.)

— **Közigazgatási irodalmi pályatetelek.** A Községi és Körjegyzők Országos Egyesülete pályázatot hirdetett két szakkérdés megoldására. Az első kérdés: A községi közigazgatás reformjának alapelvei. A másik: Mely irányelvek tartandók szem előtt a köztisztviselői fegyelmi jog és fegyelmi eljárás reformjánál. Ugy az első kérdés, mint a második kérdés jutalma ezer korona. A pályázatban résztvehet mindenki, a díjat csak abszolút becsü munkának adják ki. A pályázat határideje 1911. július 1. A pályamunkákat Jászberényi Miklós címére kell beküldeni (Mezőpárkány, Hevesmegye). A pályanyertes munka a szerző tulajdona marad.

— **Felülfizetések.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyző egyesület mult vasárnapi mulatsága alkalmából felülfizettek: Gróf Haller János főispán 8 K, Biró István tanár 6 K, Tamás Balázs 3 K, Dr Boros-

nyay Pal, Ferenczi Béla. rendőral-kapitány, Betegh Pál 2—2 K, Csillag István 1 K 20 f, Kelemen Lajos, Gaskó Béla, Valentsik Endre, Albert Péterné 1—1 K, Biró Mihály 80 f, Kovács István 30 f, Jakab Ignác, Szélyes Albert, N. N. 20—20 f. Fogadják a szives felülfizetők az egyesület halás köszönetét.

— **A beteg családjának segítése.** A magyar királyi állami munkásbiztosító-hivatal bírói tanácsa legutóbbi ülésében egy konkrét esetben elvi jelentőségű határozatot hozott. Ezzel kimondotta a munkásbiztosító-hivatal, hogy a pénztár által gyógyintézetben vagy rendes háztartása körén kívül való ellátással gyógyfürdőben elhelyezett pénztári tag keresetjel nem bíró hozzatartozói, akiket addig keresetéből tartott fenn, a rendes háztartáson kívül való ellátás tartama alatt a tag részére házi ápolás esetén járó táppénz felére igényjogosultak.

— **Névjegyek.** Tekintettel a közelgő karácsoni és uj-évi névjegy szükségletre, lapunk könyvnyomtató intézete a szebbnél-szebb névjegyek nyomtatását már megkezdte. Rendeléseket naponként elfogad. A szétküldés hetenként kétszer: kedden és pénteken történik. Ezuton hívjuk fel a n. é. közönség szives figyelmét a dúsválasztéku divatos névjegyekre és kérjük, hogy szükségletét minél előbb megrendelni méltóztassék, nehogy az ilyenkor beállani szokott munkatorlódás miatt, esetleges hátránya legyen.

— **Kavics szállítás.** Az állami közutakon 1911—1916 években szükség kavics szállítására megtartott árlejtésen Udvarhelyvármegyből a hejjasfalva—csikgyimesi állami közut 0-72.262 km. szakaszára Biró D Sándor (Alsósófalva), Papp Lőrinc (Márefalva) Fülöp Bálint (Alsósófalva) a 37—40 és 44—46 km. között egy rakásba rakva atadva 34 400 K, Salamon Adolf (Alsósófalva) 31515 K-val pályáztak.

— **Videkiek,** akik rövidebb-hosszabb időt kívánnak a fővárosban tölteni szórakozás vagy üzleti ügyek intézése végett, a Magyar Otthon (VIII. Főherceg Sándor utca 30. sz.) barátságos hajlékaiban nyugalmasan berendezkedhetnek. Csoportos jelentkezőknek, utazóknak, turistáknak hivatalnokoknak és más hivatásuaknak kivételes kedvezmény jár ki. — Isk-lák tanulmányi kirándulásai számára egyenesen megbecsülhetetlen a Magyar Otthon! Villamos világitás! Tükrös szekrények!

* **Budapesti Utmutató.** Szerkeszti: Vigan Rezső. Társzerkesztő: Kerekes Andor. Ára diszkórtében 4 K. Nem létezik Budapest fővárosunknak olyan figyelemre érdemes része; az utazó közönségnek nem fordulhat elő olyan szükséges tudnivalója, melyben ez a kiváló könyv utmutatással, kellő felvilágosítással ne szolgálna. Kapható: Betegh Pál könyv-, papír- és írószerkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Kereskedőségéd,** ki a könyvelésben és vevők kiszolgálásában jártas — allandó foglalkozást nyer. Hol? Megmondja e lap kiadóhivatala.

Halotti imák, emlék- és temetési beszédek.

Közreadta Bod Károly ref. lelkész és nyug. tanár édes atya emlékére. A 172 oldalas kötetben: Halotti imák, Emlék-beszédek és Temetési beszédek vannak külön-külön csoportokban. A lélekemelő imák, magvas emlékbeszédek és megható temetési beszédek általános elismerésben részesültek. Mig a csekély készlet tart — kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Ne irigykedjék** azokra, akik mindent jól és olcsón vásárolnak, hanem keressen ön is jobb bevásárlási forrást. A legjobb üzletek címét a „Székely-Udvarhely“ hirdési rovataiban találja.

* A székelyek alkotmányának története,

különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr Konner János. Németből fordította: Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-kos kötetben a székelyek ősfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a dulló vagy szolgabíró (székbíró), a főkirálybíró, az esküdteteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy notáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A három rend, A földönlakók, Székely támad, Székely bánja vára 1562, A darabontok, A két első rend heizete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, mustrák vagy hadi szemléket, a praesidium vagy határőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterheletés korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadi adót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitűnő fordításban tárgyalja. Uj nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pálkönyvkereskedésében Székelyudvarhelyt

Udvarhelyvármegye Nemes Családjá

Szerkesztette: Pálmay József. Ára

fűzve 16 K. Mig a készlet tart-kapható: Betegh Pál könyvkiadóhivatal Székelyudvarhelyt. E diszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses családörténeti adatokat tartalmaz.

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvárm. Gazdasági Egyesülettől Szám: 352—1910

Meghívó.

A gazdasági egyesület választmánya folyó hó 13-án délután 3 órakor a vármegyei ház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívotnak.

TÁRGY:

1. Az OMGE. határozati javaslata a huszdrágaság kérdésében.
2. Földmivélsügyi miniszterium megkeresése szolokmai Dániel Istvánné felső és miklósfalvi Molnár Dániel birtokának nyomás határából való kiengedhetése tárgyában.
3. Folyó ügyek.

Székelyudvarhely, 1910 évi december hó 6-an.

Az elnökség.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely“-re való hivalkozással mutatónyiszámot szivesen küld bárhova.

11576—1910. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. Igazságügyminiszter 1906 jul. 6-án 14114/906. sz. a. elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Agyagfalva község telekjegyzőkönyveiben felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c., 1889. évi 38. t. c. és az 1891. évi 16. t. c. cikkek a tenyleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. ben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatottassék.

E célból a helyszíni eljárás nevezett községben 1911. évi január hó 10-ik napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküld. bizottság előtt a bitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

2. mindazok kik valamely ingatlanhoz tulajdojogot tartanak, de telekkönyvi bejegyzésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. 29. t. c. 15—18 §§-ai és az 1889. évi 38. t. c. 5. 6. 7 és 9 §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa; mert különben ez uton jogaikat nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől is elesnek.

3. Továbbá mindazok kiknek tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszinten az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törölését kerelmezhessek, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság

Székelyudvarhely 1910. évi dec. 4-én.

Gyarmathy s. k., kir. törvszéki bíró. A kiadmány hitelül.

Dósa Aladár, kir. telekkönyvvezető.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódel közöl a BUDAPESTI BAZAR egy évfolyamában. Előfizetési ára: negyedévre 2 korona. Ingvn mutatványszámot küld a BUDAPESTI BAZAR kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossth-u. 22. sz. alatt kitünő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol Barkóczy Albert, vendégfogós.

Jó fogalmu üzlet-helyiség Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 6. sz. alatt kiadó. Értekezhetni Frölich Ottónál.

Zempléni Árpád

író, a Petöfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Uj versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Didó. Verses lírai regény. Tóth István négy szoborképével. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fél iv; ára füzve 2 K, magyar stílu diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906.

Bosszú. Osztályk hőséneke. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősének. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és különkülön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valter Ernő kiadása. Budapest 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

Amortizációs tisztviselői kölesön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyujt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselősége“.

KOLOZSVÁR Ferenc József-ut 7. a szám. Válaszbélyeg csatolandó.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítatnak Betegh Pál könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

DISZMUNKÁK

ö. v. Mihálovits Béláné főgimn. tanárné bármikor ::::: minemü :::::

himzéseket,

így: monogramokat és arany himzést, lüfpestést, templomi oltárterítőket stb. elvállal és a legkényesebb izlésnek is megfelelően elkészíti. Naponta rendes elméleti és gyakorlati ének, zongora tanítást tart, a melyekre a tanulók FIUK vagy LEÁ-nyok bármikor :::::

SZÉKELYUDVARHELYT PETÖFI-UTCA 31. SZ. ALATTI LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitünő sajáttermés és vörös borok.

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a lesgzigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

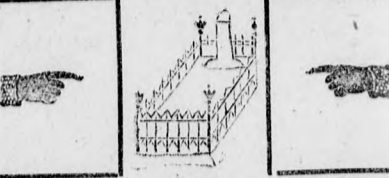
A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, modern lakóházak szolid felépítését; CSALÁDI SIRBOLTOKAT

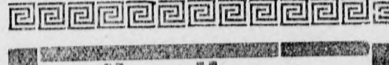

(kripták) a legjobb és legszebb kivitelben, mindeu elfogadható árért pontosan feépít

TÓTH JÓZSEF

képesített kömivestermester Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 41. sz. alatt. Az igen tisztelt építető közönség szives pártfogását kéri.

Megbízható jó munka!

KÜHÖGÉS

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőkhurut ellen ne vegyenek semmi egyebet, mint csakis a ::::

KAISER-féle

mell-karamellákat a „három fenyővel“ 5900

közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánóktól a biztos eredményt igazolják. Csomagban 20 és 40 F-ért. Dobozban kapható 6 F-ért. Kapható gyógyszerárak és crogueriakban, valamint Zsettey János gyógyszerésznél Homoród-szt.-márton községben

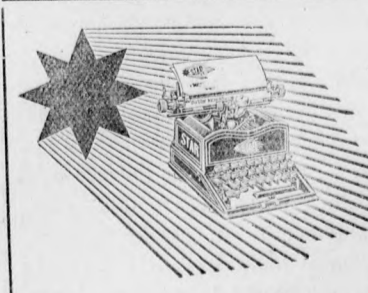

REFORMÁTUS IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTEK-BAN KAPHATÓK

BETEGH PÁL KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN SZÉKELY-UDVARHELYT

Védjegy. „Horgony“ A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller. egy régiónak bizonyult háziser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közzvényénél, csúznál és meghüleseknél, bedörzsöléskeppen használva. Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K. 1.40 és K. 2.—és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerárára az „Arany oroslánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Legszebben ír a

STAR-írógép

Ára legelőnyösebb, mert csak 450 K-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője. BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is. Kérjen prospektust.